

Remiss av rapporten Arlanda flygplats – en plan för framtiden

Region Skåne ombeds att svara på remissen för ”Arlanda flygplats – En plan för framtiden”. Region Skåne ska inkomma med synpunkter på den plan för Arlandas utveckling som regeringens utredare tagit fram. Region Skåne har ett samordnande ansvar för Skånes utveckling. Detta ansvar innebär att utarbeta och fastställa en strategi för regionens utveckling och samordna insatser för genomförandet av denna samt att upprätta och fastställa planer för regional transportinfrastruktur. Region Skåne har sedan januari 2019 även ansvar för den regionala fysiska planeringen i länet, och uppdraget att ta fram en regionplan för Skåne 2022-2040. Region Skåne yttrar sig utifrån ovanstående ansvarsområden.

Sammanfattning

Statens utredare Peter Norman fick regeringens uppdrag att ta fram en plan för utvecklingen av Arlanda flygplats, Arlanda flygplats – en plan för framtiden. Utredningen har undersökt flygets framtid i Stockholmsregionen. Utredningen har lämnat en rad förslag till åtgärder för att ägaren Swedavia ska kunna utveckla Arlanda flygplats. Han påpekar att Arlanda flygplats har en särställning för Sveriges transportsystem och därför måste utvecklas för att möta framtidens behov av en hållbar och effektiv flygtrafik. Förslagen pekar på vikten av ett brett spektrum av åtgärder som att minska ledtiderna för passagerare, förstärka kapaciteten på taxi- och rullbanor. Vidare att skapa fler uppställningsplatser, utveckla och anpassa bränsleförsörjningen för att möjliggöra fossilfritt flyg, samt att ta hänsyn till klimatförändringar och skapa ett robust flyghubb mot framtida störningar i trafiken. Men också förslag som att förbättra och utveckla samarbetet mellan flygplatsens olika aktörer och samla kommersiellt allmänflyg och samhällsflyg på ett område. Planen beskriver dock inte hur en i förtid nedläggning av Bromma ska hanteras. Inget förslag om en ytterligare rullbana finns med, även om utredaren resonerar kring behovet av en fjärde rullbana.

Det bör noteras att utredningen, som behandlar Arlanda som en nationell angelägenhet, inte har haft med representanter från annan regional organisation utanför Mälardalen. Region Skåne var således inte inbjuden till den hearing om Arlandautredningen som hölls den 30 mars 2022 på Infrastrukturdepartementet.

För Skånes del är det framför allt tillgängligheten till Stockholm som är viktig för resenärer och vissa typer av godstransporter som idag sker med flyg. Arlanda Airport

har inte alla de fördelar som ”över-dagen-resenärer” via Bromma Airport efterfrågar. Som flygtrafiknav använder Skåne och stora delar av södra Sverige istället Copenhagen Airport, då den har en väsentligt bättre tillgänglighet samt verkar som flygtrafiknav för bland annat SAS flygverksamhet. För de som verkar inom verksamheter, organisationer och företag som idag finns etablerade i Skåne och som samtidigt är starkt beroende av snabb och effektiv tillgänglighet till Stockholm är Bromma viktig. Det gäller inte minst affärsflyget. Kortare taxetider och tid i terminal vid incheckning och ankomst är några förutsättningar som är bättre på Bromma Airport jämfört med Arlanda Airport. För Skånes del påpekar den tidigare av regeringen utsedda utredningen att i de svenska regionala utvecklingsplanerna, beskrivs behoven av grundläggande interregional tillgänglighet som viktig för regionernas utveckling. I Regional utvecklingsstrategi för Skåne konstateras att företag, myndigheter och organisationer har ett stort behov av att snabbt kunna ta sig till och från Stockholm. Enkom Arlanda fyller inte den funktionen för södra Sverige.

Region Skånes Synpunkter

Tre skånska flygplatser trafikerar Stockholms flygplatser

Flygtrafiken är viktig för Skånes tillgänglighet nationellt och internationellt, samt fyller en viktig funktion för bland annat Skånes näringsliv. I Skåne finns tre flygplatser för linjetrafik: Malmö Airport, Ängelholm-Helsingborg Airport samt Kristianstad-Österlen Airport.

Malmö Airport, som är en av landets största flygplatser, är en knutpunkt av nationell och internationell betydelse. Flygplatsen är även utpekad som riksintresse och ingår i det nationella basutbudet vars syfte är att säkerställa ett effektivt och långsiktigt hållbart flygtransportsystem som garanterar en grundläggande interregional tillgänglighet i hela landet. Flygplatsen drivs av det statliga bolaget Swedavia.

Ängelholm-Helsingborg Airport ägs gemensamt av sju nordvästskånska kommuner (Bjuv, Båstad, Helsingborg, Höganäs, Klippan, Perstorp och Ängelholm) och har som mål att vara en av de ledande flygplatserna i Sverige avseende klimat- och hållbarhetsfrågor. Ängelholm-Helsingborg Airport är utpekad som riksintresse utifrån behovet av flygplatskapacitet för att säkerställa framtida utveckling av utrikestrafiken i Öresundsregionen.

Kristianstad-Österlen Airport ägs gemensamt av kommunerna Kristianstad, Hässleholm, Bromölla och Östra Göinge. Kristianstad-Österlen Airport är av riksintresse för flygtrafiken.

Samtliga av Kristianstad-Österlen Airports avgångar, cirka två tredjedelar av Ängelholm-Helsingborg Airports och hälften av Malmö Airports flygavgångar till Stockholm trafikerar Bromma Airport. Resterande andelar trafikerar Arlanda Airport. BRA Flyg trafikerar Bromma Airport-Malmö Airport medan SAS huvudsakligen använder Arlanda Airport som destination. Tidigare regeringsutredare av luftfartssektorn konstaterar att flygtrafik mellan Skåne till Arlanda Airport inte kan prioriteras plats för motsvarande tillstånd för start och landning på Arlanda Airport på bekostnad av den nuvarande flygtrafiken på Arlanda Airport. Som framkom i snabbutredningen om Bromma flygplats 2021 så är Arlanda inget självklart alternativ om Bromma flygplats inte trafikeras, då resandemönstret är sådant att Arlanda sannolikt inte kan erbjuda attraktiva avgångar samt den tillgänglighet som Bromma

flygplats har idag. Region Skåne vill påpeka vikten av god tillgängligheten till Stockholm för Södra Sverige och Skåne. Arlanda bidrar till nationell tillgänglighet. Inte minst för svensk tillväxt och företagande. Arlanda fyller dock inte samma funktion som Bromma när det gäller Skånes tillgänglighet med flygavgångar till Stockholm.

Den viktigaste flygplatsen för Skåne, såväl för internationella persontransporter som godstransporter, är Copenhagen Airport som utgör en gemensam trafikknutpunkt för både Danmark och södra Sverige. Copenhagen Airport har tidigare uttryckt att de gärna ser att Malmö Airport står för en väsentlig andel av trafiken mellan Stockholm och Skåne/Köpenhamn. Copenhagen Airport är fortsatt den viktigaste trafikknutpunkten för internationell och i synnerhet för interkontinentala flygavgångar för Skåne och södra Sverige. Arlanda med dess relativt sämre tillgänglighet och läge, fyller inte den funktionen.

För Södra Sverige upp till Jönköping och Göteborg är Copenhagen Airport den viktigaste internationella storflygplatsen med ett större utbud på interkontinentala flighter. Västsvenska Handelskammaren har beskrivit Copenhagen Airport som den viktigaste flygplatsen i Norden, och där Arlanda på så sätt har en underordnad betydelse. Både vad det gäller avstånd och tillgänglighet till flygplatsen och tillgång till flighter. Arlanda har därför inte förutsättningar att sörja för transportbehovet för södra Sverige på grund av sämre tillgänglighet till flygplatsen.

Satsningarna på Arlanda får inte tränga undan nödvändiga statliga satsningar på stambanor och järnväg.

Satsningar på nya stambanor minskar behovet av fler flygresor mellan södra Sverige och Stockholm-Mälardalen, då de flesta persontransporter har start och målpunkt där. Tågresandet har ökat utan att motsvarande satsningar på järnvägen har följt med. Det gäller inte minst för utbyggnaden av stambanorna i södra Sverige som än idag saknar nödvändiga beslut för genomförande. Utbyggd järnväg och tågtrafik söderut för resor där avståndet är upp till 70 mil mellan start- och målpunkt, kan frigöra flygplatskapacitet på Arlanda. Det bör noteras att när utredningen fokuserar på flygtrafik bland stockholmsföreträdare, så ser Region Skåne hur Stockholmsregionens europeiska motsvarigheter – Berlin, Hamburg, Paris, Bryssel och London – alla har höghastighetståg som komplement till flyget. Stockholm som huvudstad ska ha snabba och konkurrenskraftiga tågförbindelser som ett rimligt resealternativ för västgötar, östgötar, smålänningar och skåningar som behöver ta sig till Stockholm.

Sjukvårdens transporter och andra samhällsviktiga transporter

Sjuktransporter till Stockholm från Skåne sker i brådska situationer med flyg till Karolinska universitetssjukhuset i Solna och Huddinge. För dessa resor är Bromma Airports centrala läge en positiv faktor i tillgänglighet. Därför är främst Bromma Airports flygverksamhet, men inte Arlanda Airport, viktig för tillgängligheten för snabba och viktiga flygtransporter inom sjukvården.

Anna Jähnke
Ordförande Regionala utvecklingsnämnden